Nodarbinātības
valsts aģentūra

PĒTĪJUMA

“Potenciālo remigrantu profila un sasniedzamības izpēte. Informācijas kanālu attīstība un kontaktu izveide par darba iespējām Latvijā”

IZPĒTES 1.POSMS “TALANTU IZPĒTE”

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

INNOMATRIX
RESEARCH & INNOVATION

Nodarbinātības valsts aģentūra

Pētījuma pasūtītājs: Nodarbinātības valsts aģentūra

Pētījuma veicējs: Latvijas Universitāte, sabiedrības ar ierobežotu atbildību "InnoMatrix"

Pētījums pabeigts 2024.gada jūlijā.

© Latvijas Universitāte, InnoMatrix, Nodarbinātības valsts aģentūra, 2024.gads

Titullapas attēlu avots: brīvpieejas attēlu datu bāze Pexels. Pieejams: www.pexels.com

Pētījuma izstrādē ir tikusi ietverta informācija, kas iegūta no primāriem un sekundāriem informācijas avotiem. Saņemto datu kvalitāte un atbilstība ir pārbaudīta, tā nav statistiski reprezentabla pret ģenerālkopu, autori ir pārbaudījuši un kontrolējuši datu izcelsmes avotus, atbilstoši Pētījuma metodoloģijai. Pētījuma lauka darbs norisinājās no 2024.gada februāra līdz jūlijam.

Autori Pētījuma ietvaros uzņemas atbildību par datu kvalitātes novērtēšanu un to izmantošanu analīzē, veicot attiecīgi nepieciešamo datu atlasi un izslēdzot nepietiekamas datu kvalitātes rezultātā iespējamus neatbilstošus novērojumus un datus no analizējamās datu kopas. Veicot saņemto datu kvalitātes pārbaudi, ir konstatēti datu pieejamības ierobežojumi.

Ziņojuma kontaktpersona: Līga Brasliņa – e–pasts– liga@innomatrix.org | Tālrunis +371 26599481.

ANOTĀCIJA

Nodarbinātības valsts aģentūra īstenoja izpēti "Potenciālo remigrantu profila un sasniedzamības izpēte. Informācijas kanālu attīstība un kontaktu izveide par darba iespējām Latvijā"; ID Nr. NVA 2023/11. Izpētes mērķis bija izvērtēt potenciālo remigrantu profilus, kuri studē vai ir absolvējuši augstākās izglītības iestādi, sociālajā vietnē LinkedIn un sasniedzamības iespējas, izmantojot vienotu informācijas kanālu. Izpētes galarezultāts ir informācijas kanāla izveide, tā attīstības iespējas un kontaktu izveide par darba iespējām Latvijā.

Izpēte pamatota, ņemot vērā demogrāfiskos izaicinājumus, īpaši Latvijas reģionos, nepieciešamais darbs ar diasporu un atbalsts remigrācijai nākamajos gados, kas ir nozīmīgs ieguldījums valsts tālākajā attīstībā, kā rezultātā ir būtiski sniegt iespējami plašu informatīvu atbalstu, stiprinot informācijas pieejamību diasporai, kas sekmētu piederības sajūtu Latvijai un informētību par sociāli ekonomiskām un politiskām norisēm Latvijā.

Izpētē sasniegti sekojoši ieguvumi: (1) Iegūta datubāze par Latvijas valstspiederīgiem, kuri studē vai ir absolvējuši augstākās izglītības iestādi ārpus Latvijas un ir izveidojuši profilus sociālajā vietnē LinkedIn; (2) Apkopota informācija par potenciālo remigrantu izvēlētajiem studiju virzieniem, specializācijām, demogrāfisko profilu un saiti ar Latviju; (3) Saņemta atgriezeniskā saite no potenciālajiem remigrantiem, kuri studē vai ir absolvējuši augstākās izglītības iestādi, par atgriešanās iespējām Latvijā; (4) Izveidots informatīvs kanāls saziņai ar potenciālajiem remigrantiem par darba iespējām Latvijā.

Izpēte iedalīta 3 (trīs) posmos: "Talantu izpēte", "Auditorijas izpēte un izveide" un "Kanāla pilottestēšana". Izpētē kopā veikti sekojoši uzdevumi: (1) Apzināti ārvalstīs dzīvojošie Latvijas valstspiederīgie, kuri studē vai ir absolvējuši augstākās izglītības iestādi ārpus Latvijas un ir izveidojuši profilus sociālajā vietnē LinkedIn; (2) Sagatavots analītisks pārskats par šīs grupas izvēlētajiem studiju virzieniem, specializācijām, demogrāfisko profilu, saiti ar Latviju; (3)Veikta izpēte, lai noskaidrotu potenciālo remigrantu, kuri studē vai ir absolvējuši augstākās izglītības iestādi, domas par iespējām atgriezties Latvijā, lai pielāgotu atbilstošus piedāvājumus un informāciju, kas varētu stiprināt viņu saites ar Latviju, (4) Noskaidroti iespējamie stimuli remigrācijai; (5) Izveidots informatīvs kanāls saziņai ar studentiem un absolventiem, kuri turpina strādāt ārvalstīs par darba iespējām Latvijā; (6) Katram izpētes posmam sagatavoti noslēguma ziņojumi, kur atspoguļota veiktā analīze, iesniegti konkrēti secinājumi un praktiski ieteikumi un risinājumi atbilstoši tehniskās specifikācijas darba uzdevumiem.

SATURS

ANOTĀCIJA 3
SATURS 4
Izmantotie saīsinājumi, definīcijas un skaidrojumi 5
Izpētes 1.posma kopsavilkums 6
Sadalījums pa valstīm 7
Izglītība 9
Papildus izglītība 13
Ārzemēs pavadītais laiks 15
Esošā darba vieta 16
Secinājumi un rekomendācijas 18
Pielikumi 20

Izmantotie saīsinājumi, definīcijas un skaidrojumi

Saīsinājums	Paskaidrojums
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
Pētījums	Nodarbinātības valsts aģentūras pasūtītā pētījuma “Potenciālo remigrantu profila un sasniedzamības izpēte. Informācijas kanālu attīstība un kontaktu izveide par darba iespējam Latvijā” ID Nr. NVA 2023/11
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
LinkedIn	LinkedIn ir viens no lielākajiem un populārākajiem profesionālajiem sociālajiem tīkliem pasaulē ar vairāk nekā 250 tūkstošiem lietotāju, kas izplatīti vairāk nekā 200 valstīs

Izpētes 1.posma kopsavilkums

Pētījuma "Potenciālo remigrantu profila un sasniedzamības izpēte. Informācijas kanālu attīstība un kontaktu izveide par darba iespējām Latvijā" izpētes pirmā posma mērķis ir apzināt pēc iespējas vairāk studējošos un absolventus no ārvalstu augstskolām, kuri joprojām uzturas ārvalstīs un ir izveidojuši profilus sociālajā vietnē *LinkedIn* (pēc diviem kritērijiem: latvisko personvārdu saraksts, kā arī valodu prasmes *Latvian*), kā arī izveidot datubāzi ar atbilstošajiem profiliem un to demogrāfisko informāciju.

Pirmajam posmam noteikti sekojoši uzdevumi:

1. Apzināt pēc iespējas vairāk studējošos un absolventus no ārvalstu augstskolām, kuri joprojām uzturas ārvalstīs un ir izveidojuši profilus sociālajā vietnē *LinkedIn*.
2. Veikt atbilstošo publisko profilu atlasi sociālajā vietnē *LinkedIn* pēc diviem kritērijiem: latvisko personvārdu saraksta, kā arī valodu prasmes *Latvian*.
3. Veikt izpēti, vai personas ir absolvējušas augstskolu vai arī joprojām studē.
4. Importēt atbilstošus profilus datubāzē.
5. Veikt demogrāfisko datu analīzi (sadalījumu pa valstīm, nozares, amatiem, ārvalstī pavadītā laiku utt.).

LinkedIn izceļas kā lielākais un populārākais profesionālais sociālais tīkls pasaulē ar vairāk nekā 250 tūkstošiem lietotāju, kas izplatīti vairāk nekā 200 valstīs.[1] LinkedIn platforma ļauj valsts vai izglītības institūcijām sasniegt potenciālo mērķa auditoriju un veikt tās analīzi.[2] *LinkedIn Advanced Search* ir LinkedIn rīks dažādu pētījumu veikšanai, it īpaši attiecībā uz profesionālo tīklošanos, darba tirgus analīzi un konkurentu izpēti. Tas piedāvā iespēju meklēt cilvēkus pēc dažādiem kritērijiem (latvisko personvārdu saraksts, kā arī valodu prasmes *Latvian,* iegūtā izglītība), lai iegūtu precīzu informāciju un veiktu efektīvu saziņu ar atlasītajām personām. Pētījuma gaitā tika ievēroti LinkedIn lietošanas noteikumi un privātuma politika. Vienlaikus tika ņemts vērā, ka definētie meklēšanas kritēriji var radīt zināmu disbalansu respondentu lokā, vairāk noklājot latviešu izcelsmes Latvijas valstspiederīgos un mazāk- Latvijas mazākumtautības vai otrās/ trešās paaudzes emigrantus, kā arī notiektas limitācijas izglītības līmeņiem un nozaru pārstāvjiem, kas šo sociālo tīklu izmanto.

Personu atlase tika organizēta izmantojot *LinkedIn* meklēšanas rīku *Advanced Search*, kas pētniekiem ļāva atlasīt kritērijiem atbilstošos profilus. Kā galvenie kritēriji tika noteikti latviešu valodas zināšanas (no angl. val. - *Skills and Assessments*), augstākās izglītības iestādes absolvēšanas gads (no angl. val.- *Year of graduation*) un atrašanās vieta (no angl. val.- *Locations*). Meklēšanas procesā manuāli tika atlasīti tie profili, kuriem ir latviski personvārdi (vārds vai uzvārds). Atlase pēc personvārda tika veikta manuāli, jo nereti ārvalstīs dzīvojošas personas vārds vai uzvārds ir pielāgots citas valodas gramatikas un valodas principiem. Automātikas atlase neaptvertu šo personu iekļaušanu pētījuma datubāzē. Tāpat pētījuma gaitā konstatēti gadījumi, kad personas vārds vai uzvārds norādīts nepilnīgi, piemēram, "Kristine A.". Šādos gadījumos persona arī tika pievienota pētījuma datubāzei, jo saziņa ir iespējama, izmantojot *LinkedIn* platformu. Autori norāda, ka pilns personas vārds un uzvārds var tikt precizēts pēc aptaujas veikšanas Pētījuma otrajā posmā.

[1] LinkedIn, "About us," Mar. 2014. [Online]. Pieejams: http://www.linkedin.com/about-us/
[2] Silva, P. R., & Brandão, W. C. (2015, February). ARPPA: mining professional profiles from LinkedIn using association rules. In Proceedings of the 7th International Conference on Information, Process, and Knowledge Management (eKnow'15).

Pēc pētījuma pirmā posma veikšanas ir izveidota *LinkedIn* profilu datubāze Excel formātā, kas sastāv no 3000 personām, kas šobrīd dzīvo ārvalstīs un ir ar latvisku personvārdu, prot latviešu valodu un ir ieguvusi vai šobrīd iegūst augstākā līmeņa izglītību. Datubāze sastāv no 752 vīriešiem un 1556 sievietēm (*skat. 1.1.attēls*).

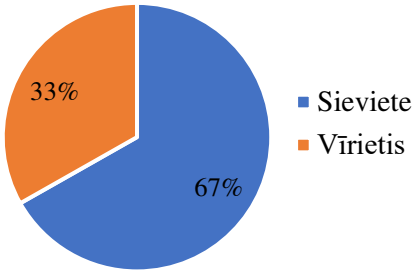

1.1.attēls. **Izpētes mērķa auditorijas - datubāzē iekļauto personu, dzimumu sadalījums**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=3000)

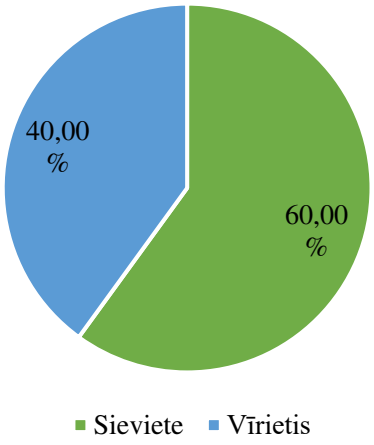

1.2.attēls. **Izpētes mērķa auditorijas - datubāzē iekļauto personu, dzimumu sadalījums**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=4000)

Kā redzams 1.2. attēlā, paplašinot pētījuma subjektu izlasi uz 4000 personām (n=4000), **dzimumu sadalījums atlasītajai datu kopai ir līdzīgs kā izlasē n=3000**, tajā pašā laikā **novērojama tendence sadalījumam nedaudz izlīdzināties,** respektīvi sastāvot no 60% sievietēm un 40% vīriešiem. Vienlīdzīgāks dzimumu sadalījums pētījuma izlasē n=4000 liecina par relatīvi **sieviešu biežāku LinkedIn izmantošanu.**

Sadalījums pa valstīm

Apkopojot datus par *LinkedIn* lietotājiem no 64 valstīm, var secināt, ka valstis, kurās var novērot lielāku skaitu indivīdu īpatsvaru, kuri runā latviski un ir ar latvisku personvārdu, ir ASV (15,24%), Lielbritānija (14,44%), Vācija (7,80%), Dānija (6,50%), Šveice (5,40%), Zviedrija (4,20%), Lietuva (4,17%), Spānija (3,80%), Beļģija (3,36%) un Īrija (3,60%), savukārt citas valstis - 15,34% (*skat. 1.3.attēls*).

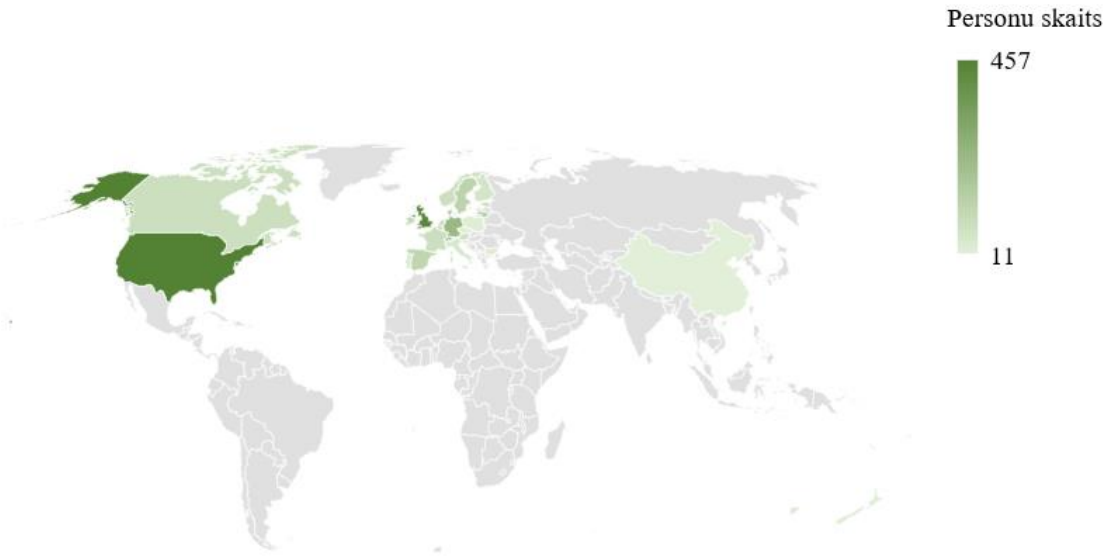

1.3.attēls. **Personu ar latvisku vārdu vai uzvārdu (izpētes mērķa auditorijas) īpatsvars pa valstīm sociālajā tīklā LinkedIn**

Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=3000)

Autori norāda, ka platformas popularitāte var atšķirties atkarībā no dažādiem faktoriem, tajā skaitā no tās popularitātes konkrētā valstī un darba tirgū. Pētījuma kontekstā var secināt, ka platformas popularitāte konkrētos tirgos saskan ar tiem darba tirgiem, kurus latvieši vēsturiski ir izvēlējušies izceļojot no Latvijas. ASV popularitāte pār tādām valstīm kā Lielbritānija, Vācija, Dānija un Īrija skaidrojama ar to, ka platforma *LinkedIn* šajā tirgū ir ļoti populāra un daudzās nozarēs un uzņēmumos ir standarta rīks profesionālai digitālai klātbūtnei un darba meklēšanai. Lielbritānijas un ASV lielo īpatsvaru var izcelt arī angļu valodas lietojuma dēļ.

Kā redzams zemāk esošajā 1.4. attēlā, paplašinot pētījuma subjektu izlasi uz 4000 personām (n=4000), **valstu sadalījums statistiski nozīmīgi nav mainījies.** Par 2,57% ir palielinājies Lielbritānijas īpatsvars pārstāvēto valstu sarakstā (no 14,44% uz 16,98%). Palielinājies ir arī ASV īpatsvars (no 15,24% uz 16,66%). Nemainīgs palicis Vācijas īpatsvars (7%), savukārt nedaudz samazinājies Dānijas īpatsvars (no 6,5% uz 5,75%).

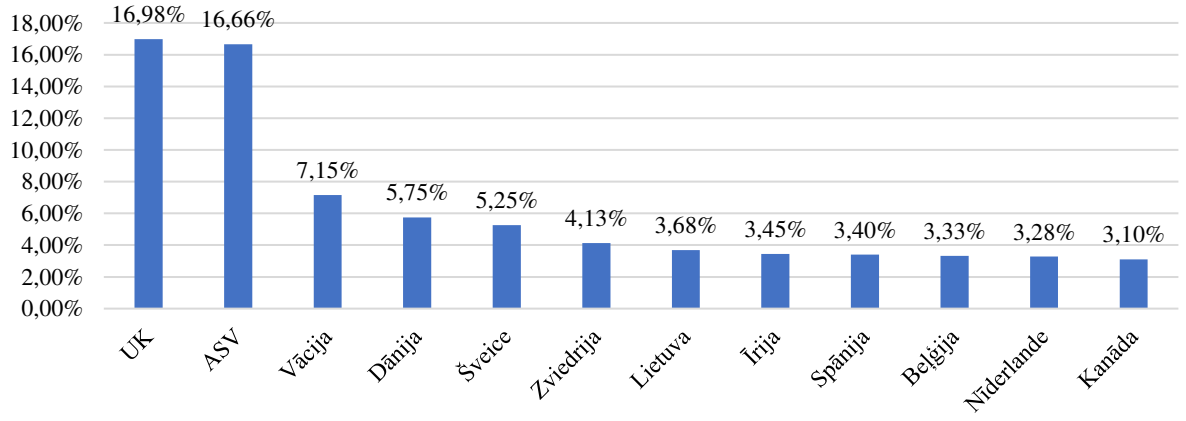

1.4.attēls. **Personu ar latvisku vārdu vai uzvārdu (izpētes mērķa auditorijas) īpatsvars pa valstīm sociālajā tīklā LinkedIn**

Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=4000)

Izglītība

Apkopojot informāciju par datubāzes subjektu iegūto izglītību, tiek iegūta tendence, ka identificētām ārvalstīs dzīvojošajām noteiktajām personām lielākoties izglītība arī ir iegūta ārzemes (*skat. 1.5.attēls*). 59,45% no visām datubāzē iekļautajā personām augstākā izglītība ir iegūta ārzemēs, savukārt 40,55% Latvijā. Apskatot individuālus *LinkedIn* profilus, ir vērojama tendence, ka vispirms ārzemēs tiek iegūta izglītība un tad arī turpinātas darba gaitas, neatgriežoties Latvijā.

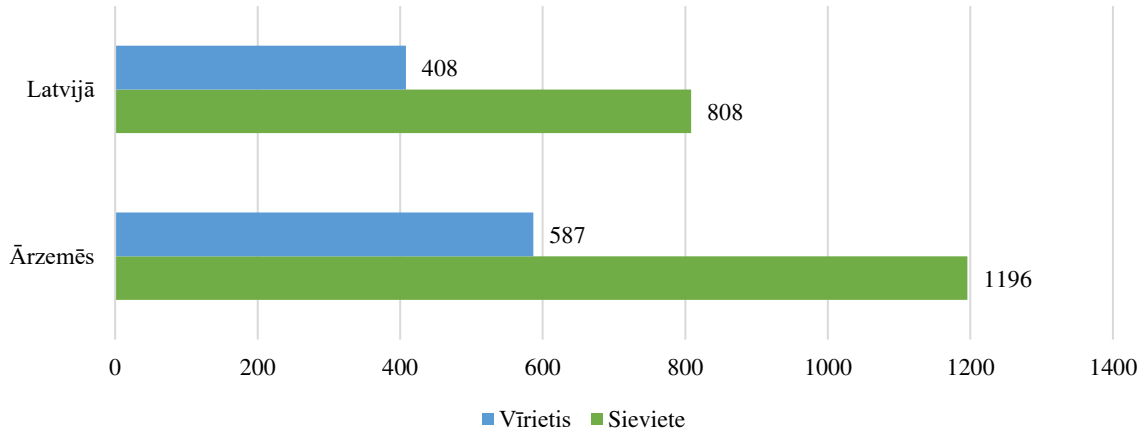

1.5.attēls. **Izpētes mērķa auditorijas pēc dzimuma, kuras ieguvušas augstāko izglītību Latvijā vai ārvalstīs**

Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=3000)

Personu iegūtā izglītība pēc nozares klasifikācijas tika sadalīta 11 grupās - Uzņēmējdarbība, administrācija un tiesības; Sociālās zinātnes, žurnālistika un informācija; Mākslas un humanitārās zinātnes; Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas; Inženierzinātnes, ražošana un celtniecība; Dabaszinātnes, matemātika un statistika; Pakalpojumu nozare; Veselība un labklājība; Izglītības nozare; Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība un veterinārija. Attiecībām uz personām ar latvisku vārdu vai uzvārdu, šajā rādītājā dominēja *Uzņēmējdarbība, administrācija un tiesības* kā viens no vadošajiem izglītības virzieniem – **42,1% no visām apkopotajā personām pētījuma datubāzē ir *uzņēmējdarbības, administrācijas un tiesību* izglītības virziena studenti vai absolventi.** 18,3% personu studē vai ir absolvējuši *sociālo zinātņu* un *žurnālistikas* augstākā līmeņa izglītības programmas, 10,8% - *mākslas un humanitāro zinātņu* novirzienu, 10,2% - *informācijas un komunikācijas tehnoloģijas* augstākās izglītības programmas.

LinkedIn ir populāra platforma daudzām nozarēm, taču dažas nozarēs tā ir vairāk izplatīta nekā citās:

- **Tehnoloģiju un IT nozare.** Programmētāji, inženieri, projektu vadītāji un citi IT profesionāļi bieži vien ir aktīvi LinkedIn lietotāji. Šajā nozarē LinkedIn ir ļoti noderīgs tīkla veidošanai un darba meklēšanai.
- **Finanšu un uzņēmējdarbības konsultāciju nozare.** Finanšu analītiķi, finanšu konsultanti, uzņēmējdarbības konsultanti un citi finanšu profesionāļi bieži vien izmanto LinkedIn, lai izveidotu profesionālus kontaktus un meklētu karjeras iespējas.

- **Pārdošanas un mārketinga nozare.** Pārdošanas speciālisti, mārketinga profesionāļi, sabiedrisko attiecību speciālisti un citi no šīs nozares regulāri lieto LinkedIn, lai meklētu jaunas sadarbības iespējas un attīstītu savu profesionālo tīklu.
- **Medicīnas un veselības aprūpes nozare.** Ārsti, medicīnas māsas, farmaceiti un citi medicīnas un veselības aprūpes profesionāļi arī bieži izmanto LinkedIn, lai meklētu karjeras iespējas, dalītos ar profesionālo pieredzi un uzzinātu par jaunākajām nozares tendencēm.
- **Izglītības nozare.** Skolotāji, pasniedzēji, izglītības konsultanti un citi izglītības nozares speciālisti bieži vien izmanto LinkedIn, lai meklētu darbu, dalītos ar idejām un uzzinātu par izglītības jomā notiekošajiem notikumiem.

1.6.attēlā ir apkopoti Pētījuma indivīdu izlases izglītības programmu virzieni pēc to iegūšanas vietas – Latvijā vai ārvalstīs. Novērojams augsts īpatsvars augstākās izglītības iegūšanai ārvalstīs attiecībā uz izpētes mērķa grupu sociālajā tīklā LinkedIn. Izņēmums ir *inženierzinātnes, ražošana un celtniecība* un *izglītības* nozare, kur konkrētā mērķa grupā ir salīdzinoši līdzīga izglītības ieguves vieta starp pašmāju un ārvalstu.

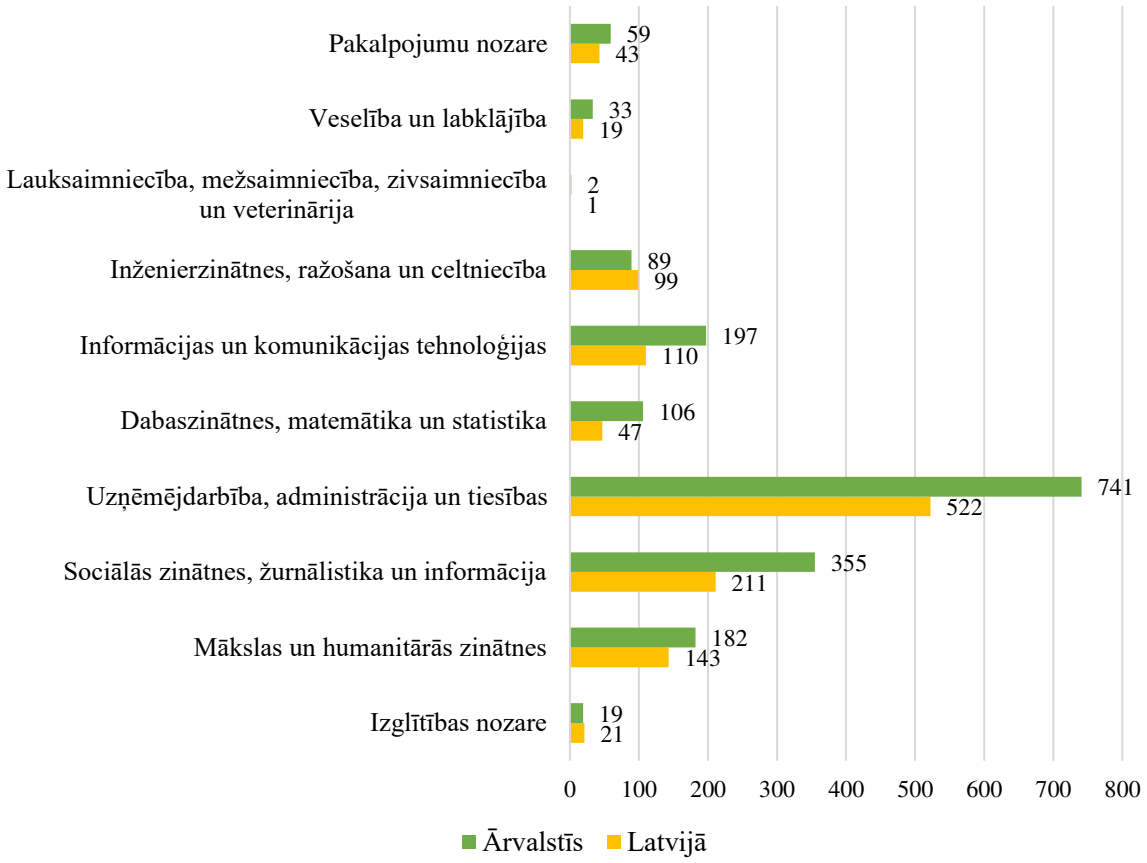

1.6.attēls. **Izpētes mērķa auditorijas iegūtās izglītības sadalījums pēc programmas**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=3000)

Kā redzams 1.7. attēlā, paplašinot pētījuma subjektu izlasi uz 4000 personām (n=4000**), nav mainījusies visbiežāk apgūtā augstākās izglītības programma – Uzņēmējdarbība, administrācija un tiesības**, to apguvušas 1674 no visām datubāzē iekļautajām personām. Tāpat **otra biežāk apgūtā programma ir Sociālās zinātnes, žurnālistika un informācija**, to apguvušas 872 no visām datubāzē iekļautajām personām. Lielāks skaits ir to personu, kas apguvušas Mākslu un humanitārās zinātnes (422 personas), savukārt nedaudz samazinājies IT izglītību ieguvušo cilvēku skaita īpatsvars.

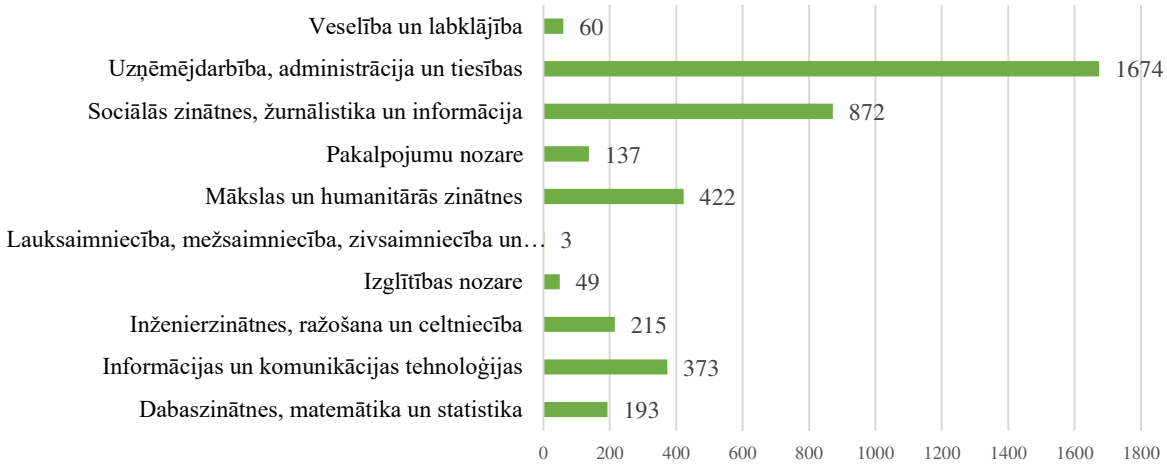

1.7.attēls. **Izpētes mērķa auditorijas iegūtās izglītības sadalījums pēc programmas**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=4000)

Lielbritānija izceļas ar lielāko *sociālajās un humanitārajās zinātnēs* studējošo vai absolvējušo skaitu, kas ietver gan mārketinga speciālistus, gan mākslas un mediju nozarēs studējošos un strādājošos. *Veselības* nozarē lielākais studējošo un absolventu skaits ir no ASV, Šveices un Lielbritānijas. *Izglītības* nozarē studējošie vai absolventi nāk no ASV, Lielbritānijas un Ķīnas. *Dabaszinātnes, matemātika un statistika* visbiežāk apgūta ASV, Lielbritānijā un Zviedrijā. *Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas* zinātnes visbiežāk ir apgūtas ASV, Dānijā un Lielbritānijā.

Detalizēts sadalījums pa valstīm un studiju virzieniem ir pieejams 1.pielikumā.

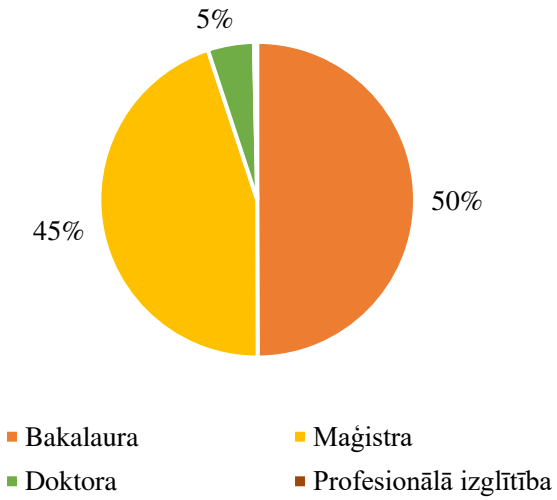

1.8.attēls. **Izpētes mērķa auditorijas iegūtās izglītības sadalījums pēc iegūtā grāda (%)**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=3000)

Analizējot izpētes mērķa auditorijas iegūtos izglītības grādus, secināms, ka visbiežāk datubāzē iekļautās personas ir ar bakalaura līmeņa izglītību jeb 50% no visiem *(skat. 1.8.attēls*). Savukārt 45% no personām ir ieguvušas maģistra līmeņa izglītību, 5% ieguvuši doktora līmeņa izglītību. Netiek konstatēts pamatizglītības līmenis, kas norāda uz LinkedIn sociālās platformas fokusu attiecībā pret kvalificētu darba spēku.

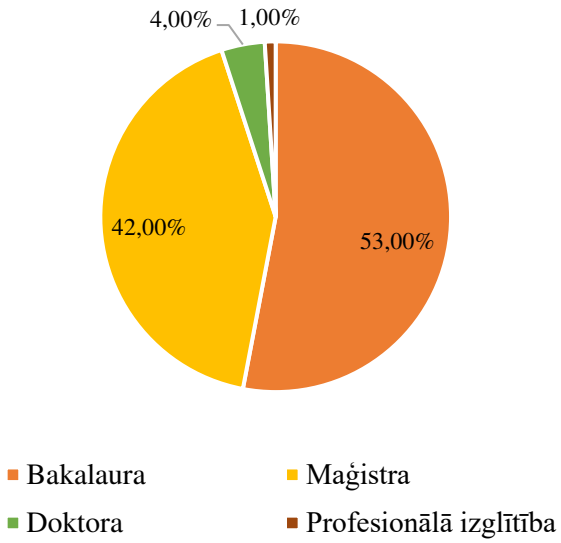

1.9.attēls. **Izpētes mērķa auditorijas iegūtās izglītības sadalījums pēc iegūtā grāda (%)**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=4000)

Kā redzams 1.9. attēlā, paplašinot pētījuma subjektu izlasi uz 4000 personām (n=4000), **izglītības līmeņa izmaiņas nav statistiski būtiskas**. Par 3% ir palielinājies bakalaura līmeņa ieguvēju īpatsvars. Tas noticis par 3% samazinoties maģistra līmeņa izglītību ieguvēju īpatsvaram. Doktora līmeņa izglītību ieguvēju īpatsvars palicis nemainīgs 4%.

Papildus izglītība

Ņemot vērā, ka, uzsākot darbu citā valstī, nereti ir nepieciešama papildus kvalifikācija, prasmes vai zināšanas, pētījumā gaitā bija būtiski noskaidrot, vai pastāv tendence apgūt papildus kursus, ja izglītība iegūta Latvijā. Gandrīz puse (46%) no pētījuma datubāzē iekļautajām personām ir apguvušas papildus kursus vai prasmes ārzemēs, neatkarīgi no tā vai izglītība iegūta Latvijā vai nē.

1.10.attēls. **Pētījuma mērķa auditorijas papildus kvalifikācijas iegūšanas vieta (personu skaits)**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=3000)

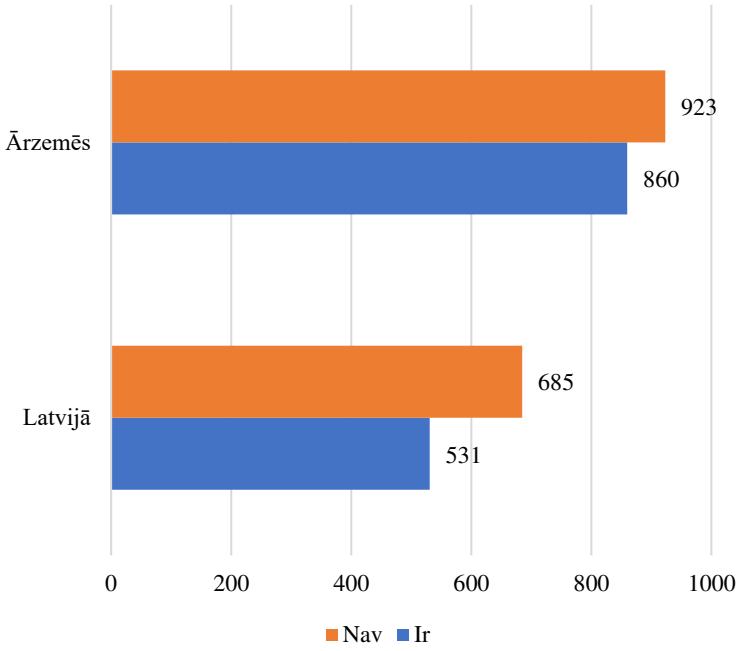

Secināms, ka (*skat. att. 1.10.*), vairāk papildus prasmes apguva tās personas, kas izglītību ir ieguvušas ārvalstīs. Uzsākot darbu ārvalstīs vai paplašinot sava darba specifiku konkrētam tirgum, secināms, ka ir nepieciešams apgūt papildus kompetences. 860 personas (48%) no tām, kas ieguva izglītību ārzemēs, ir ieguvušas papildus zināšanās kursos vai apmaiņas programmās, lai labāk konkurētu ārvalstu darba tirgū. Savukārt 531 persona (44%) no tām, kas izglītību ir ieguvušas Latvijā, šos papildus kursus ir ieguvušas tieši ārvalstīs.

Pētījuma kontekstā bija būtiski noskaidrot, cik lielā mērā ārvalstīs pavadītais laiks ietekmē papildus prasmju apguvi. Secināms, ka (*skat. att. 1.11.*) visbiežāk personas ir apguvušas papildus prasmes, ja ārvalstīs ir dzīvojušas no 10 līdz 15 gadiem (15% ir apguvuši papildus prasmes). Šis laika periods ir pietiekami liels, lai iegūtu gan augstāko izglītību, gan lai nepieciešamības gadījumā to papildinātu ar kursos apgūtām papildus prasmēm.

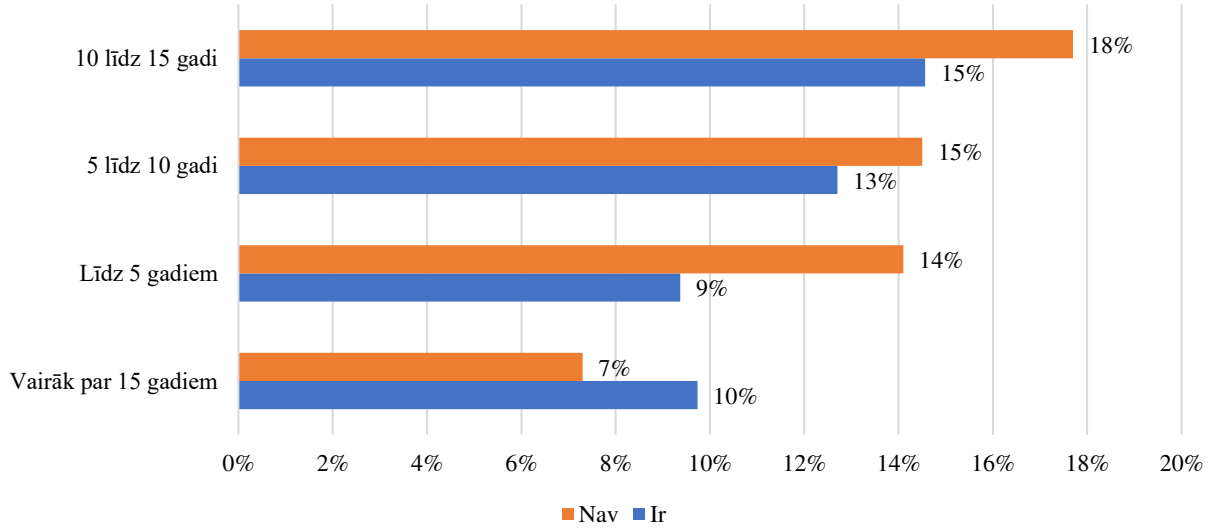

1.11.attēls. **Pētījuma mērķa auditorijas papildus kursu iegūšana atkarībā no ārzemēs pavadītā laika (%)**

Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas, n=3000.

Kā redzams 1.12. attēlā, paplašinot pētījuma subjektu izlasi uz 4000 personām (n=4000), būtiski nav mainījies to cilvēku īpatsvars, kuri ir vai nav ieguvuši papildus izglītību, atkarībā no ārzemēs pavadītā laika. Kā redzams pēc datu analīzes, ir saglabājusies tendence – ilgāk uzturoties ārvalstīs, lielāks īpatsvars no respondentie ir ieguvuši papiluds izglītību vai apguvuši papildus prasmes.

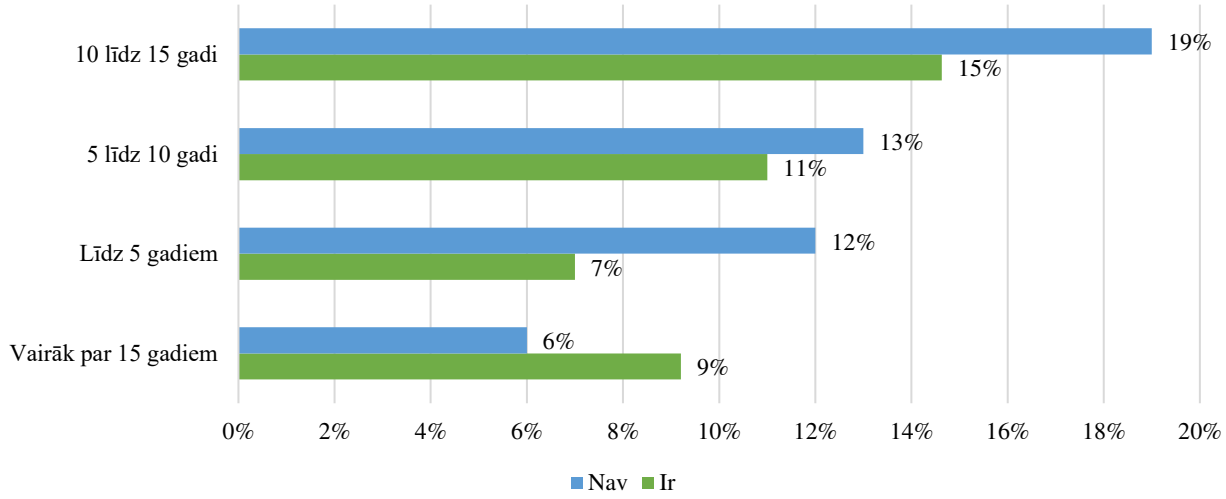

1.12.attēls. **Pētījuma mērķa auditorijas papildus kursu iegūšana atkarībā no ārzemēs pavadītā laika (%)**

Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas, n=4000.

Ārzemēs pavadītais laiks

Vidējais laiks, ko pētījuma mērķa auditorija pavada ārzemēs, lai iegūtu izglītību, atšķiras atkarībā no daudziem faktoriem, tostarp no valsts, uz kuru tie dodas, studiju programmas garuma un veida, kā arī no personīgajiem apstākļiem. Vispārīgi zināms, ka bakalaura studiju programmas parasti ilgst no 3 līdz 4 gadiem. Maģistra studiju programmas parasti ir īsākas nekā bakalaura programmas un ilgst no 1 līdz 2 gadiem. Kopumā, vidējais laiks, ko nepieciešams pavadīt ārvalstīs, lai iegūtu izglītību var svārstīties no 1 līdz 6 vai vairāk gadiem atkarībā no izvēlētās studiju programmas un studiju līmeņa.

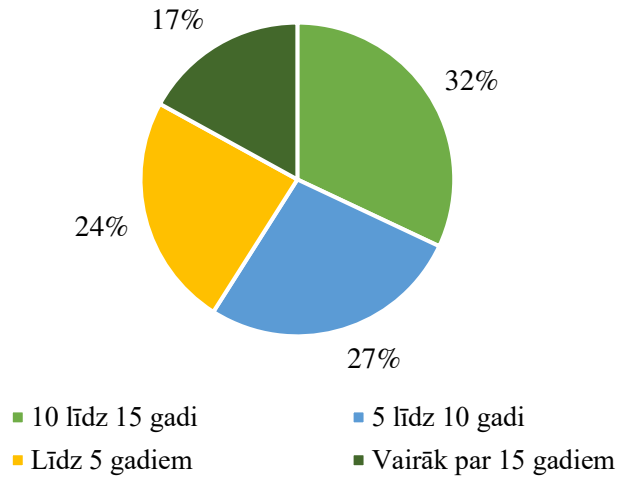

1.13.attēls. **Pētījuma mērķa auditorijas ārvalstīs pavadītais laiks (%)**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=3000)

Kā novērojams 1.13. attēlā, pētījuma datubāzē apkopoto personu pavadītais laiks ārzemēs ir vienmērīgi sadalījies starp dažādiem laika intervāliem – **lielākā daļa no datubāzē iekļautajām personām ārvalstīs ir pavadījuši no 10 līdz 15 gadiem (32%), no 5 līdz 10 gadiem (27%). Tātad vairāk par 5 gadiem ārvalstīs ir pavadījuši lielākā daļa no visām personām jeb 76%.** Šis laika periods ir būtisks, jo 5 gadu laikā ir iespējams iegūt augstākā līmeņa izglītību un atgriezties Latvijā, tomēr var secināt, ka pēc augstskolas absolvēšanas personas nav atgriezušās Latvijā. Pētījumā turpmāko daļu mērķis būs noskaidrot, kāpēc atgriešanās nav notikusi un kādi impulsi varētu šo apņemšanos mainīt.

Personas pavadītais laiks ārzemēs pētījumā tika noteikts individuāli katram izpētes indivīdam, pētniekiem vadoties pēc darba gaitu un studiju procesa apraksta *LinkedIn* platformā.

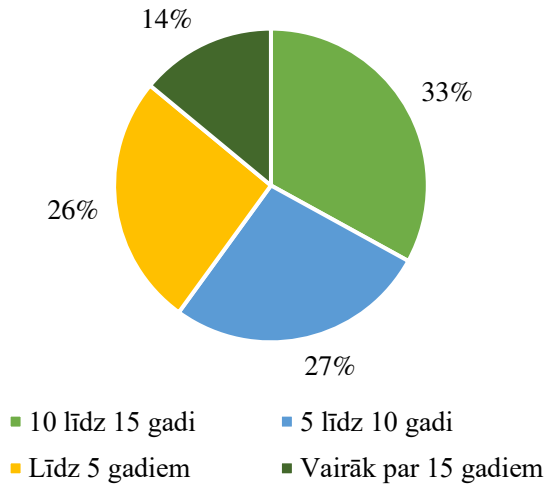

1.14.attēls. **Pētījuma mērķa auditorijas ārvalstīs pavadītais laiks (%)**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=4000)

Apkopojot datus par 4000 LinkedIn profiliem, var secināt, ka ir samazinājies to personu īpatsvars, kas ārpus Latvijas ir pavadījuši vairāk par 15 gadiem (no 17% līdz 14%). Par 2% palielinājies to cilvēku īpatsvars, kas ārzemēs pavadījuši līdz 5 gadiem (no 24% līdz 26%).

Esošā darba vieta

Apkopojot un analizējot informāciju par pētījuma objektu darba vietām, kur personas strādā šobrīd, izceļamas ir dažas galvenās darbības jomas. Līdzīgi kā iegūtās izglītības ziņā, izceļas *informācijas un komunikācijas tehnoloģiju* (turpmāk tekstā arī IKT) un *sociālo* zinātņu nozares. Kā novērojams 1.15.attēlā, visvairāk no apkopotajiem *LinkedIn* profiliem norādīts, ka esošā darba vieta ir tieši IKT pakalpojumu un konsultāciju nozarē (18%). IKT pakalpojumu un konsultāciju nozarē strādā dažādas profesijas, tostarp programmētāji, sistēmu inženieri, tīklu speciālisti, datu analītiķi, informācijas drošības eksperti un projektu vadītāji. Šie profesionāļi nodrošina klientiem IKT pakalpojumus un konsultācijas, kas ietver programmatūras izstrādi un uzturēšanu, tīklu un infrastruktūras vadību, datu analīzi un interpretāciju, informācijas drošības risinājumu ieviešanu, kā arī projektu plānošanu un vadību, lai sasniegtu klientu biznesa mērķus un vajadzības.

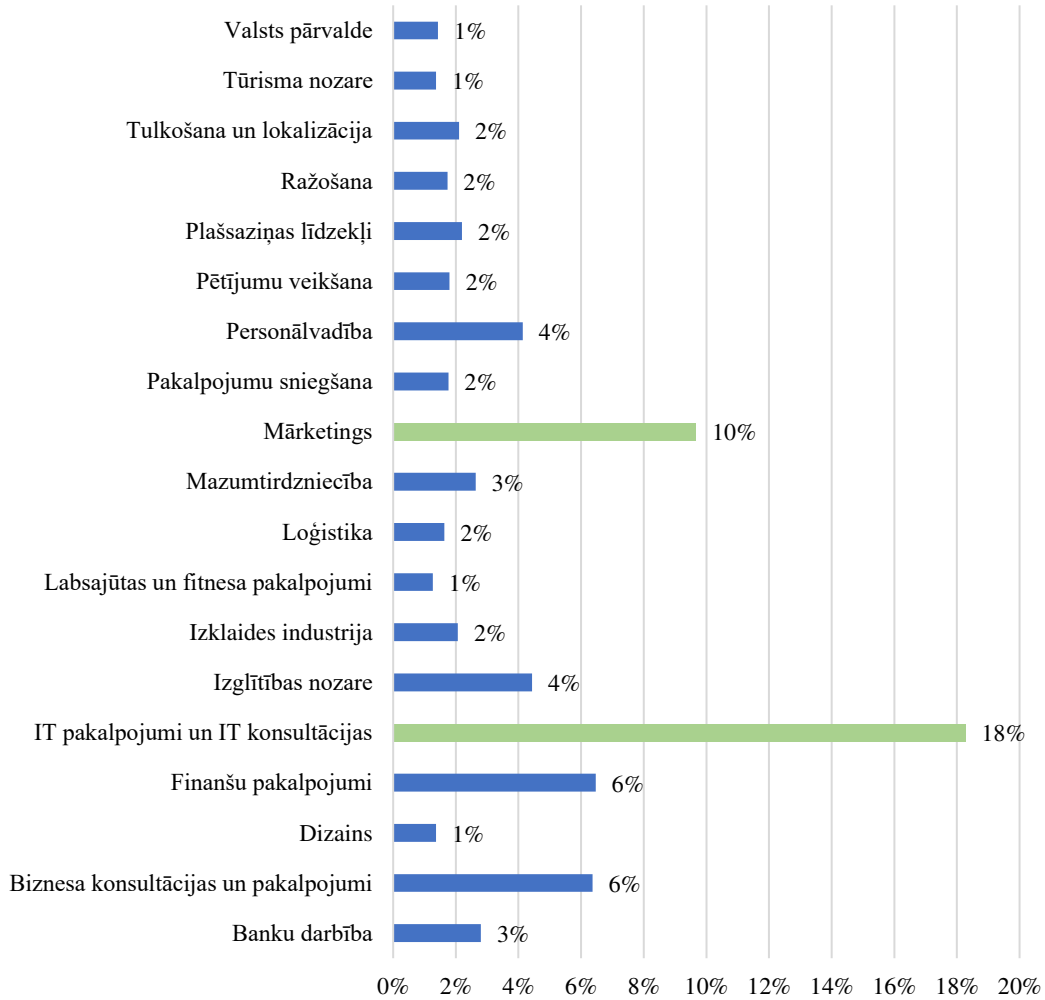

1.15.attēls. **Pētījuma mērķa auditorijas esošo darba vietu sadalījums (%)**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=3000).

Darba vietu izvērtējumā izceļamas arī sociālo zinātņu nozares. Liels skaits identificēto personu strādā mārketinga nozarē (10%). Mārketinga nozarē strādā dažādas profesijas, tostarp mārketinga speciālisti, reklāmu vadītāji, sociālo mediju speciālisti, tirgus analītiķi un produktu vadītāji. Šie profesionāļi veic dažādus pienākumus, ieskaitot mārketinga plānošanu un stratēģiju izstrādi, reklāmas kampaņu vadību,

sociālo mediju pārvaldību un satura izstrādi, tirgus pētījumus un analīzes veikšanu, kā arī produktu attīstību un zīmolu pārvaldību, lai veicinātu klientu piesaisti un uzņēmuma atpazīstamību. Platformā *LinkedIn* identificētie mārketinga speciālisti strādā dažādos uzņēmums – gan specializētos mārketinga uzņēmums, gan ražošanas, mazumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumos.

Tāpat aktuālas darba nozares šī pētījuma kontekstā ir gan finanšu pakalpojumu (6%), gan biznesa konsultāciju un pakalpojumu sniegšana (6%). Kopumā var secināt, ka pētījumā identificētās personas ar latviešu valodas zināšanām un latvisku personvārdu, kas dzīvo ārvalstīs, šobrīd ieņem dažāda līmeņa amatus. Identificētās profesijas ietver gan apkalpošanas un pakalpojumu sfēras personālu, gan augsta līmeņa vadītājus atpazīstamos uzņēmumus un pētniekus labākajās universitātēs pasaulē.

Esošo darba vietu analīzē novērota tendence, ka sākotnēji persona strādā konkrētā uzņēmumā Latvijā, taču, personiskās izaugsmes ceļā, darba vieta šajā pašā uzņēmumā tiek pārcelta uz ārzemēm. Turpmāko pētījumu mērķis būtu noskaidrot galvenos stimulus, kāpēc ir veikta izvēle ieņemt līdzīgu amatu tajā pašā uzņēmumā, bet ārvalstīs.

Apkopojot datus par 4000 LinkedIn profiliem, var secināt, ka saglabājas tādu profesiju īpatsvars kā mārketinga (12%) un IT speciālisti (14%). **Jāuzsver, ka palielinājies finanšu pakalpojumu sniedzēju daudzums (no 6% līdz 12%), ko var dēvēt par būtisku profesijas īpatsvara pieaugumu.** Par 4% ir palielinājies loģistikas darbinieku īpatsvars no visiem apkopotajiem LinkedIn profiliem.

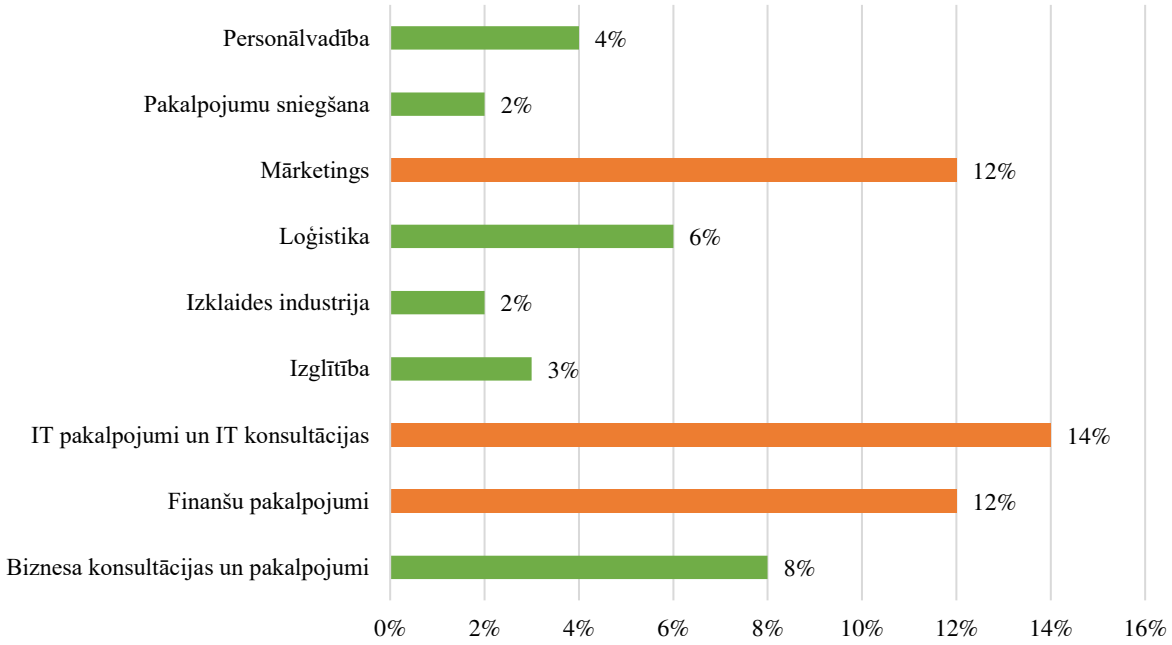

1.16.attēls. **Pētījuma mērķa auditorijas esošo darba vietu sadalījums (%)**
Avots: Autoru veidots pēc apkopotās informācijas (n=4000).

Secinājumi un rekomendācijas

Pētījuma "Potenciālo remigrantu profila un sasniedzamības izpēte. Informācijas kanālu attīstība un kontaktu izveide par darba iespējām Latvijā" pirmajā posmā tika veikta analīze, kuras galvenais mērķis bija identificēt un apkopot informāciju par studējošajiem un absolventiem no ārvalstu augstskolām, kuriem ir latviski personvārdi un kuriem ir latviešu valodas prasmes, izmantojot sociālo platformu *LinkedIn* kā galveno avotu. Šīs analīzes rezultātā tika izveidota 3000 personu datubāze, norādot to demogrāfisko informāciju un izglītības detaļas.

Pētījumā secināts, ka *LinkedIn* platforma ir būtisks rīks potenciālo remigrantu identificēšanā. Analīze parāda, ka lielākais īpatsvars šādiem platformas lietotājiem ir ASV, Lielbritānijā, un Vācijā, kas sakrīt ar populārākajām darba tirgus valstīm, kur emigranti no Latvijas izvēlas karjeru. Tāpat angļu valodas lietojums un *LinkedIn* popularitāte šajās valstīs veicina to lielo īpatsvaru.

Pētījums arī skaidro, ka *LinkedIn* ir populāra plaftorma dažādās nozarēs, bet tā ir vairāk izplatīta tehnoloģiju, finanšu, pārdošanas un mārketinga un izglītības nozarēs. Tas norāda uz to, ka *LinkedIn* ir būtisks ne tikai karjeras meklēšanā, bet arī profesionālā tīkla veidošanā un informācijas apmaiņā konkrētās nozarēs.

Pētījums atklāja, ka lielākā daļa no šiem potenciālajiem remigrantiem dzīvo ASV, Lielbritānijā, Vācijā un citās valstīs, kur darba tirgi ir attīstīti un piedāvā plašas karjeras iespējas. Turklāt tika konstatēts, ka lielākā daļa no šiem indivīdiem ir ieguvuši augstāko izglītību ārvalstīs, un tas liecina par tendenci pēc studijām turpināt karjeru ārpus Latvijas. Tajā pašā laikā identificēts, ka tikai pamata un vidējās izglītības ieguvēji, neizmanto vai izmanto salīdzinoši ļoti maz LinkedIn platformu.

IKT, finanšu un mārketinga nozares izceļas kā populārākās, kurās remigranti ir nodarbināti. Tas norāda uz lielu interesi un pieprasījumu šajās nozarēs, kurās darba meklētāji ar augstāko izglītību ir pieprasīti ārvalstīs.

Pētījums identificē, ka lielākā daļa no analizētajiem indivīdiem ir dzīvojuši ārvalstīs vismaz piecus gadus, kas norāda uz ilgtermiņa uzturēšanos ārvalstīs. Šī informācija ir būtiska, lai tālāk izprastu iemeslus, kāpēc norādītie indivīdi nav atgriezušies dzīvot un strādāt Latvijā.

Lielākā daļa pētījumā iekļauto personu ir ar bakalaura līmeņa izglītību, bet nozīmīgs skaits ir arī maģistri un neliela daļa ar doktora līmeņa izglītību. Papildus izglītības līmenim vairāk nekā puse no pētījumā ietvertajām personām ir apguvušas papildus prasmes vai kursus ārzemēs, neatkarīgi no tā, kurā valstī viņi sākotnēji ieguva izglītību.

Pētījumā identificēts, ka vairāk papildus prasmju ir apguvušas personas ar iegūto izglītību ārzemēs. Tas liecina par nepieciešamību pielāgoties jaunajam darba tirgum un uzlabot savas zināšanas, nemitīgi paplašinot savu kompetenču spektru konkrētā tirgū. Secināms, ka papildus prasmju apgūšana ir nozīmīga konkurences priekšrocība darba meklēšanā un karjeras izaugsmē. Tendence liecina, ka vairāk apgūtas papildus prasmes ir tiem, kuri dzīvojuši ārzemēs ilgāku laika periodu, it īpaši no 10 līdz 15 gadiem. Šis laika periods var būt pietiekams, lai iegūtu gan izglītību, gan papildus prasmes, kas veicina veiksmīgu integrāciju darba tirgū ārzemēs.

Pētījumā identificētas galvenās darba jomas, kurās strādā pētījumā ietvertās personas, it īpaši izceļas *IKT un sociālo zinātņu* nozares. Šīs nozares ir populāras un pieprasītas daudzās valstīs un piedāvā daudzus profesionālus izaicinājumus un iespējas. Tajā pašā laikā pētījuma autori vērš uzmanību, ka sašaurinājums var būt LinkedIn platformas fokuss, kas nozīmē, ka *IT un sociālo zinātņu* pārstāvji konkrēto platformu lieto intensīvāk nekā citu nozaru pārstāvji.

Izpētes rezultātā novērojama tendence, ka nereti Latvijā strādājošie indivīdi attīsta karjeru savā esošā darba vietā ārzemju ofisos, saglabājot līdzīgu amatu. Novērojums liecina par personiskās un profesionālās attīstības nozīmi viena uzņēmuma robežās un norāda uz indivīdu gatavību pielāgoties jaunajiem apstākļiem un tirgiem, kas saistīti ar dzīves vietas maiņu uz citu valsti.

Pētījuma izlases paplašināšana līdz 4000 subjektiem ir radījusi līdzsvarotāku dzimumu sadalījumu, kurā ir pārstāvēti 60% sieviešu un 40% vīriešu. Vienlīdzīgāks dzimumu sadalījums pētījuma izlasē n=4000 liecina par **relatīvi sieviešu biežāku LinkedIn izmantošanu**.

Neskatoties uz pētījuma izlases paplašināšanos, **pārstāvēto valstu sadalījumā nav notikušas statistiski nozīmīgas izmaiņas**. Tomēr ir notikušas nelielas izmaiņas, piemēram, Lielbritānijas un ASV īpatsvara palielināšanās, uzsverot nepieciešamību turpināt globālās līdzdalības izpēti.

Biežāk pētītās augstākās izglītības programmas ir saglabājušās nemainīgas, neskatoties uz palielināto izlases lielumu.

Izglītības līmeņa izmaiņas paplašinātajā izlasē nav statistiski nozīmīgas, lai gan ir ievērojams bakalaura grādu ieguvēju īpatsvara pieaugums un maģistra grādu ieguvēju skaita samazināšanās. Doktora līmeņa izglītības īpatsvara stabilitāte liecina par konsekventu akadēmisko sasniegumu tendenci.

Saglabājas tādu vadošo profesiju īpatsvars kā mārketinga (12%) un IT speciālisti (14%). Jāuzsver, ka **palielinājies relatīvais finanšu pakalpojumu sniedzēju īpatsvars** (no 6% līdz 12%), kā arī par 4% ir palielinājies **loģistikas darbinieku īpatsvars** no visiem apkopotajiem LinkedIn profiliem.

Pielikumi

PIELIKUMS 1. Pētījuma n=3000 datu bāzes taksonomiskais sadalījums											
	Studiju virziens (n=3000)										
Valsts	**Uzņēmējdarbība, administrācija un tiesības**	**Sociālās zinātnes, žurnālistika un informācija**	**Mākslas un humanitārās zinātnes**	**Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas**	**Inženierzinātnes, ražošana un celtniecība**	**Dabaszinātnes, matemātika un statistika**	**Pakalpojumu nozare**	**Veselība un labklājība**	**Izglītības nozare**	**Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība un veterinārija**	**Kopā**
ASV	203	71	43	44	33	40	3	10	9	1	457
UK	171	81	57	31	25	32	25	7	4		433
Vācija	91	48	29	21	18	12	9	5	1		234
Dānija	90	38	5	33	14	9	6				195
Šveice	86	21	11	17	11	5	2	8	1		162
Zviedrija	47	21	15	12	10	14	2	2	3		126
Lietuva	68	12	7	17	8	8	1	2	2		125
Spānija	45	21	15	8	9	2	9	2	3		114
Beļģija	32	35	12	19	4	1	6				109
Īrija	46	19	9	14	7	3	4	2	3	1	108
Nīderlande	33	20	23	8	4	1	5	1			95
Kanāda	29	14	16	8	4	2	5	1	2		81
Francija	36	24	7	5	4	1	3				80
Norvēģija	29	16	4	10	10	5	1				75
Igaunija	31	11	8	15	4	3	1		1		75
Austrija	35	14	5	10	2	3	1				70
Somija	27	4	7	6	3	4	4		1		56
Itālija	18	9	8	3	1		4	2			45
Portugāle	8	11	8	2	3		1		1		34
AAE	18	4	4	1	3			2	1		33
Austrālija	19	8	5	5	2	1	2	4	2	1	49
Luksemburga	19	2	5			1	1				28

Malta	12	4	3	1	1	2	2	2			27
Kipra	12	9			1	2	1				25
Polija	10	3	6	1				1			21
Jaunzēlande	5	7	1	1	5	1			1		21
Bulgārija	9	4	2	1			1		1		18
Čehijas Republika	8	9		1							18
Ķīna	3		3	1					4		11
Grieķija	2	3	2				1				8
Singapūra	4	2						1			7
Turcija	3		1	2							6
Ungārija	3	2	1								6
Krievija	1	1	1			1					4
Slovēnija	2	1									3
Horvātija		1		2							3
Gruzija	2						1				3
Monako	2	1									3
Čīle		1		1							2
Japāna		1		1							2
Islande	1				1						2
Brazīlija				2							2
Meksika		2									2
Baltkrievija		1		1							2
Kongo Republika		2									2
Rumānija				1			1				2
Serbija	2										2
Dienvidkoreja		1									1
Ziemeļmaķedonija			1								1

Uzbekistāna		1									1
Armēnija				1							1
Omāna					1						1
Moldova		1									1
Indija			1								1
Manama				1							1
Indonēzija		1									1
Argentīna		1									1
Slovākija		1									1
Taizeme	1										1
Saūda Arābija		1									1
Kopā	**1263**	**565**	**325**	**307**	**188**	**153**	**102**	**52**	**40**	**3**	**3000**

PIELIKUMS 2. Pētījuma n=4000 datu bāzes taksonomiskais sadalījums											
Valsts	**Studiju virziens (n=4000)**										
	04-Uzņēmējdarbība, administrācija un tiesības	**03-Sociālās zinātnes, žurnālistika un informācija**	**02-Mākslas un humanitārās zinātnes**	**06-Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas**	**07-Inženierzinātnes, ražošana un celtniecība**	**05-Dabaszinātnes, matemātika un statistika**	**10-Pakalpojumu nozare**	**09-Veselība un labklājība**	**01-Izglītības nozare**	**08-Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība un veterinārija**	**Kopā**
UK	267	166	81	48	30	43	29	8	7		679
ASV	287	136	62	58	38	49	13	12	10	1	666
Vācija	118	66	30	22	18	13	11	5	3		286
Dānija	106	52	7	34	15	10	6				230
Šveice	109	29	19	21	13	6	3	9	1		210
Zviedrija	64	32	22	12	11	14	4	3	3		165
Lietuva	72	20	10	18	9	10	3	3	3		148
Īrija	62	27	13	14	7	4	5	2	3	1	138
Spānija	57	27	16	8	9	4	10	2	3		136
Beļģija	44	41	13	19	4	3	8		1		133
Nīderlande	49	28	30	9	6	3	5	1			131
Kanāda	41	29	23	13	6	2	7	1	2		124
Norvēģija	39	22	4	12	11	7	2	1			98
Francija	42	30	8	6	5	1	3				95
Igaunija	35	17	10	15	4	3	2		1		88
Austrālija	33	17	6	6	2	3	2	4	2	1	76
Austrija	37	16	5	11	3	3	1				76
Somija	30	8	7	6	3	5	4		1		64
Itālija	20	11	11	4	1		4	2			53
AAE	22	9	7	3	4		1	3	1		50

Portugāle	9	12	8	2	3		2		2		38
Kipra	18	9		3	1	4	1				36
Malta	17	5	3	2	1	2	2	2			34
Luksemburga	22	3	5			1	1				32
Polija	11	6	6	3			1	1			28
Jaunzēlande	6	8	1	1	5	1			1		23
Čehijas Republika	8	9		1							18
Bulgārija	9	4	2	1			1		1		18
Singapūra	6	6			1			1			14
Grieķija	3	4	2		1		1				11
Ķīna	3		3	1					4		11
Ungārija	4	2	1								7
Turcija	3		1	2							6
Monako	3	2									5
Japāna	1	1	1	1			1				5
Krievija	1	2	1			1					5
Izraēla	2				1		1				4
Indija	2		2								4
Gruzija	2			1			1				4
Taizeme	1			3							4
Horvātija		2		2							4
Čehija	2			2							4
Slovēnija	2	1									3
Meksika		2	1								3
Serbija	2			1							3
Islande	1				1						2
Kongo Republika		2									2

Rumānija				1			1				2
Čīle		1		1							2
Baltkrievija		1		1							2
Brazīlija				2							2
Dienvidkoreja		1									1
Armēnija				1							1
Moldova		1									1
Omāna					1						1
Kenija	1										1
Dominikānas Republika		1									1
Vjetnama				1							1
Slovākija		1									1
Indonēzija		1									1
Albānija					1						1
Ukraina						1					1
Ziemeļmaķedonija			1								1
Uzbekistāna		1									1
Argentīna		1									1
Saūda Arābija		1									1
Taivāna							1				1
Manama				1							1
Auatrālija		1									1
Kopā	**1674**	**871**	**422**	**373**	**215**	**193**	**137**	**60**	**49**	**3**	**4000**